

Beste MT,

Er is vanuit jullie en vanuit mij als onderzoeker de vraag gekomen om in te zoomen op het cultuurbeleid zoals het nu voor basisschool staat. Vanuit jullie als directie kwam het specifieke verlangen om het volgende te onderzoeken: 'Hoe komt het dat hetgeen wat er nu aan ondersteuning plaats vindt betreft cultuureducatie, nog niet doorgevoerd wordt door de leerkrachten in de praktijk?'. Er wordt vanuit jullie een plan geschetst voor de periode 2021-2025 die door de intern cultuur coördinator en externe vanuit het cultuurstation in samenwerking met het CKE is opgesteld. Graag bied ik jullie enkele adviezen om het cultuurbeleid zoals het nu staat, verder aan te scherpen. De adviezen zijn geformuleerd aan de hand van eigen bevindingen, gesprekken, jullie beleidsplan en passende bronnen die hetgeen wat geschreven is kunnen onderbouwen.

Het programma waaraan jullie werken is, zoals jullie beschrijven, gefocust op de vier verschillende vermogens; receptief-, creërend-, reflectief- en analyserend-vermogen. Het is een sterkte van jullie dat jullie ernaar streven om te werken vanuit deze vier vermogens. Zoals Edu-art (2009) beschrijft is dat deze competenties zorgen voor een legitimatie voor cultuureducatie én inzicht geeft in welke culturele activiteiten een bijdrage leveren aan de persoonlijke ontwikkeling en competenties van leerlingen. Echter worden deze vier *culturele competenties*, niet geduid. De vraag is of het team bekend is met deze culturele competenties en of zij ook weten hoe deze competenties bijdragen aan de ontwikkeling van het kind. Hier liggen voor jullie nog kansen. Ook staat in jullie plan dat er elk jaar een externe vakdocent bij jullie op school verschillende basisactiviteiten vormgeven met als doel het bevorderen van de deskundigheid van de leerkrachten. Dit gebeurt door middel van begeleiding, coaching en ondersteuning tijdens deze basisactiviteiten. Het samenwerken met externe is erg mooi. Zoals Procesgerichte didactiek De basis van cultuureducatie met kwaliteit (2016) beschrijft is dat deze manier van duurzaam samenwerken zorgt voor verdieping. Echter beschrijven zij ook dat het héle team meegenomen moet worden in deze samenwerking. De externe vakdocent zal uiteraard bewust bezig zijn met culturele competenties, de vraag die bij mij resteert is hoe zij gaan valideren of de leerkrachten hier ook mee bezig zijn tijdens het uitvoeren van hun eigen lessen. Hoe dus de desbetreffende coaching en ondersteuning vorm krijgt. De leerdoelen zijn bij de leerkrachten bekend (persoonlijke communicatie, 2023). De vraag is of hetzelfde geldt voor de culturele competenties. Het zou een idee kunnen zijn om het basismodel doorlopende leerlijn cultuureducatie (wat door het cultuurstation (2013) is vormgegeven, waar jullie mee samenwerken), op te nemen in het plan. Zo zorgen jullie er niet alleen voor dat je plan sterker onderbouwd is, maar ook dat je de abstracte begrippen wat verder duidt, voor de leerkrachten of derden die het lezen.

Ook wordt er in het plan benoemd dat jullie op de manier van het inzetten van externe en de samenwerking met de leerkrachten *denken* aan te sluiten bij de kerndoelen die volgens Tule inhouden & activiteiten (n.d.) worden geformuleerd. Het gaat hierbij om kerndoel 54, 55 en 56. De vraag die ik mij hierbij meteen stel is waarom hier het woord 'denken' genoteerd wordt? Betekent dit dat jullie er niet zeker van zijn dat het gewenste resultaat ook daadwerkelijk wordt bereikt of waarin zit deze inconsistentie? Op welke wijze staan jullie, als team, achter de doelen die volgens SLO-Tule worden genoteerd? Worden ze doorleefd door het team of worden ze enkel genoteerd omdat dat verwacht wordt? Met andere woorden; hoe is het draagvlak in het team betreft de competenties en leerdoelen? Zoals Mols et al. (2021) beschrijft zijn er verschillende aspecten nodig om draagvlak te borgen en te behouden. Zo is allereerst de motivatie van het team van belang. Daarnaast moet de visie helder beschreven worden en moet je zeker weten dat de visie ook voor het team helder is. Ook is het onderzoeken van mogelijkheden een aspect wat hoort bij het creëren van een groter draagvlak. Deze mogelijkheden kunnen jullie onderzoeken; 'is iedereen in je team bekwaam genoeg om het vak uit te kunnen dragen?' En tot slot moet het onderdeel 'organisatie' op orde zijn. Op deze manier creëer je volgens Mols et al. (2021) een goed onderbouwd draagvlak. Vanuit mijn eigen ervaring en vanuit het geschreven beleidsdocument, valt hier voor jullie als school en als team, wellicht nog winst te behalen. Zoals bovenstaand beschreven zou het opnemen van het model van het cultuurstation (2013) en het actief betrekken van de leerkrachten bij het werken met dit model, observeren (door elkaar of externe), begeleiden (door externe) en evalueren (met externe) kunnen bijdragen aan het creëren van dit draagvlak. Hierdoor zal het plan niet enkel bij een plan blijven maar kun je er ook actief op toezien dat hetgeen wat beschreven wordt, wordt doorleefd en wordt nageleefd door het team. Zoals bij jullie bekend, ga ik in mijn onderzoek onderzoeken wat de leerkrachten

nodig hebben om het vak beeldende vorming uit te dragen. Wellicht dat hier ook nog interessante bevindingen uitkomen die opgenomen kunnen worden in het plan. Ik verwacht dat hierbij ook, het draagvlak en het creëren van een hoger draagvlak een belangrijke term zal zijn. De uitkomsten hiervan kunnen waardevol zijn voor jullie om te duiden hoe jullie werken aan dit draagvlak of om dit wellicht efficiënter in te richten.

In jullie plan staat beschreven dat er een 'Culturele Ladekast' beschikbaar is ter ondersteuning voor de leerkrachten. Vanuit deze website kunnen de leerkrachten in de toekomst lessen terugvinden, delen en zelf lessen ontwerpen. Dit klinkt als iets waar de leerkrachten veel aan kunnen hebben, waar ze inspiratie uit kunnen halen. Ik denk dat de Culturele Ladekast veelbelovend kan zijn. Toch zie ik hier ook nog kansen. Het klinkt namelijk vrijblijvend voor de leerkrachten. De leerkrachten mogen namelijk zelf beslissen welke lessen ze hieraan toevoegen en of ze lesmateriaal hieruit gebruiken. De Culturele Ladekast (2013) beschrijft dat in het plan opgenomen moet worden met welke disciplines de lades worden gevuld. Daarom is het wellicht noodzakelijk om hier vooraf afspraken over vast te leggen hoe vaak de leerkrachten de ladekast gebruiken, hoe het wordt ingezet en hoeveel lessen er door elke leerkracht hierin moeten worden opgenomen zodat, wederom de leerkrachten actief betrokken worden bij dit proces en op deze wijze weer anderen kunnen inspireren.

De visie van de school is om te zoeken naar een balans tussen de taal-reken-zaakvakken en de creatieve vakken. Om op deze wijze een bijdrage te leveren aan de culturele ontwikkeling van de kinderen en dit is, zoals beschreven wordt, juist zo hard nodig omdat een deel van jullie populatie dit niet vanuit thuis meekrijgen. Door *implementatie* kan de culturele ontwikkeling van de kinderen beter *gestuurd* worden, kunnen activiteiten beter op elkaar aangesloten worden en kan er gericht ondersteuning gevraagd worden bij de culturele instelling. Voor zover nu terug te zien is in de praktijk zijn de lessen die gegeven worden 'losstaand' en worden ze niet geïmplementeerd. Hoe wordt ervoor gezorgd dat deze implementatie plaats gaat vinden? En wat is de onderbouwing hiervoor, waarom maken jullie de keuze om kunst te implementeren? Vanuit mijn eigen oogpunt ben ik ook benieuwd waarom er is gekozen voor het woord 'gestuurd' in samenhang met de culturele ontwikkeling van het kind. Kun je namelijk de culturele ontwikkeling van een kind sturen? Of is dit enkel mogelijk bij de zaakvakken? Het is ook interessant om het hier met het team over te hebben. Dit hoort naar mijn idee namelijk bij een stuk visie.

Tot slot wil ik nog enkele suggesties doen (opgesteld door Procesgerichte didactiek de basis van cultuureducatie met kwaliteit, 2016) die eenvoudig uit te voeren zijn in de praktijk door jullie als MT, wat de koppeling naar de praktijk (de leerkrachten) nog sterker maakt en wat dus ook opgenomen kan worden in het plan. Het is belangrijk om het belang van cultuuronderwijs te benadrukken door gestructureerd, bijvoorbeeld in overleggen, aandacht te besteden aan ontwikkelingen (olievelekwerking een kans geven). Daarnaast zou het helpend kunnen zijn om het team de ruimte te geven om te experimenteren en dit nadrukkelijk van ze te eisen, dat fouten maken mag. Daarnaast is het van belang dat er een sfeer gecreëerd wordt waarin leerkrachten zich veilig voelen om samen te ontdekken en uit te vinden. Dit hoort bij 'het fouten maken mag'. Laat de leerkrachten experimenteren met de 'vrijere' lessen, waar geen eenduidig antwoord op is of er een voorbeeld klaarstaat. Ik kan mij voorstellen dat jullie als MT hierop in willen spelen zodat uiteindelijk de kennis, vaardigheden en de attitude van de leerkrachten zich verder kan ontwikkelen.

Met vriendelijke groet,

Isa Bruijnen (Master Kunsteducatie, Tilburg)

De Culturele Ladekast. (2013, April). Cultuurstation. <https://www.cultuurstation.nl/view.asp?guid=5D4B21F7-FBA3-45F6-A37B-56DE27BF0263>

Edu Art.: C- zicht, culturele competenties. (2009)

Mols, P., Kievit, K., Elmans, R., & Tal, M. (2021). Dossier

ICC. LCKA. https://www.lkca.nl/wp-content/uploads/2021/07/Dossier_ICC_juni2021_los.pdf

Procesgerichte didactiek de basis van Cultuureducatie met Kwaliteit. (2016).

Kunstedu. https://kunstedu.nl/wp-content/uploads/2017/02/denkader-cultuureducatie_2017_web-1.pdf

TULE inhouden & activiteiten. (n.d.). SLO. <https://www.slo.nl/thema/meer/tule/>